

Keskkonnaministri määruse
„Keskkonnaministri 3. juuli 2006. a määruse nr 43
„Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-
eeskiri” muutmine” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseaduse § 10 lõike 2 alusel kehtestab keskkonnaminister kaitsealuste liikide püsielupaikade nimekirja, piirid ja kaitsekorra.

Seoses Käntu-Kastja looduskaitseala (edaspidi ka *kaitseala*) moodustamisega on vaja muuta keskkonnaministri 3. juuli 2006. a määrust nr 43 „Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” (edaspidi *määrus*). Käntu-Kastja looduskaitseala territooriumil asuv Üdruma suur-konnakotka püsielupaik (KLO3000525¹) liidetakse terves ulatuses Käntu-Kastja looduskaitsealaga ja kogu alal kehtestatakse ühtne kaitseala kaitsekord.

Eelnõukohase määrusega tunnistatakse kehtetuks looduskaitseaduse § 13 lõike 1 alusel olemasoleva kaitstava loodusobjekti piirid ja kaitsekord. Kaitstav ala arvatakse Käntu-Kastja looduskaitsealasse, et tagada paremini linnuala eesmärgiks oleva linnuliigi kaitse ja säilimine.

Keskkonnaministri määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna spetsialist Kirsi Loide (tel 472 4729, e-post kirsi.loide@keskkonnaamet.ee). Eelnõu kohaselt kavandatud kitsenduste vajalikkust, looduskaitseadusele vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna juhtivspetsialist Nele Saluveer (tel 447 7386, e-post nele.saluveer@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 680 7435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee) ja Margit Halopi Õigusbüroo OÜ jurist Margit Halop (tel 517 9278, e-post margit.halop@mail.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu

Keskkonnaminister on 3. juuli 2006. a määrusega nr 43 „Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” võtnud kaitse alla Üdruma suur-konnakotka püsielupaiga Lääne maakonnas Lääne-Nigula vallas Kastja külas. Nimetatud püsielupaik arvatakse Käntu-Kastja looduskaitsealasse. Kaitstava loodusobjekti tüüp muutub ja seetõttu on vajalik muuta keskkonnaministri 3. juuli 2006. a määrust nr 43 ning tunnistada seal kehtetuks sätted, et välistada topelt kaitsekord.

Määruse nimetatud punkt tunnistatakse pärast Käntu-Kastja looduskaitseala moodustamist kehtetuks ja püsielupaiga maa-ala liidetakse Käntu-Kastja looduskaitsealaga. Käntu-Kastja looduskaitseala moodustatakse kõrge loodusväärtusega märgalade, poollooduslike koosluste,

¹ Keskkonnaregistri kood (KKR).

metsakoosluste, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitseks. Püsielupaiga maa-ala on osa terviklikust loodusväärtuste kompleksist, mistõttu on otstarbekas see kaitsealaga liita.

Püsielupaiga territoorium on määratud sihtkaitsevööndisse, kus kehtestatakse püsielupaigas elavate liikide ja nende elupaikade säilimiseks ja kaitseks piisav kaitsekord. Püsielupaiga sihtkaitsevööndisse määramisel on arvestatud varasema püsielupaiga sihtkaitsevööndi piiriga (varem püsielupaiga sihtkaitsevööndisse kuulunud alad jäävad sihtkaitsevööndisse ka pärast Käntu-Kastja looduskaitseala moodustamist). Väikene osa püsielupaigast arvatakse piiranguvööndisse (piiri korrigeerimise tulemusel). Käntu-Kastja looduskaitsealal moodustatav Üdruma sihtkaitsevöönd kulgeb suuremas osas olemasoleva püsielupaiga sihtkaitsevööndi piirides, kaitsekorra kehtestamisel on arvestatud püsielupaiga kohta käivaid piiranguid, mistõttu kaitsekord ei muutu.

3. Maaomanike seisukohad

Erimeelsused puuduvad

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste EL õigusaktidega:

- 1) EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslike elupaigatüüpe ja liikide elupaiku.

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktiga 160 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud Käntu-Kastja loodusala, mis hõlmab Käntu-Kastja looduskaitseala. Seetõttu tuleb Käntu-Kastja looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Käntu-Kastja loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. a otsusega 2008/24/EÜ, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 012, 15.01.2008, lk 118–382). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 24. märtsi 2020. a rakendusotsusega (EL) 2020/494, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu

kolmeteistkümnes uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2020) 1713 all, ELT L 111, 8.04.2020, lk 1—175).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult leiduvate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid kasutusele vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Käntu-Kastja looduskaitsealal on oluliseks kaitse-eesmärgiks mitme linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliigi kaitse.

Kaitseala hõlmab Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunkti 21 kohaselt Käntu-Kastja linnuala, mis hõlmab Käntu-Kastja looduskaitseala. Seetõttu tuleb Käntu-Kastja looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Käntu-Kastja looduskaitsealaga liidetav Üdruma suur-konnakotka püsielupaik on juba riikliku kaitse all, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Määruse kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2030 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2030 (COM(2020)380), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2030. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisaja väärtusele vastava tasu eest. Kuna Käntu-Kastja looduskaitsealaga liidetava püsielupaiga puhul on riigil omandamiskohustus juba olemas, siis määruse kehtestamisel täiendavalt maa omandamise kulusid riigieelarvesse ei teki.

Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.